

LIETUVOS RESPUBLIKOS GINKLŲ IR ŠAUDMENŲ KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. IX-705 13 IR 31 STRAIPSNŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

2022 metais buvo registruota 3 tūkst. daugiau nusikalstamų veikų nei 2021-aisiais. Nors teisėsaugos atstovai viešai šių neigiamų pokyčių nesureikšmina, tačiau kriminogeninė situacija šalyje pradeda kelti susirūpinimą. Analizuojant Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos lyginamuosius duomenis apie ikiteisminio tyrimo įstaigose užregistruotus nukentėjusius vaikus (iki 18 metų) pastebima, jog užregistruotų nusikalstamų veikų padidėjo 11,8 proc., kuriose nukentėjusieji yra vaikai iki 18 metų (lyginant 2022 metų ir 2023 metų sausio mėnesio duomenis).

Be to, praėjusiais metais buvo registruoti 247 vaikų seksualinio išnaudojimo atvejai. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos duomenys rodo, kad kiekvienais metais fiksuojama vis daugiau galimo seksualinio smurto prieš vaikus atvejų. 2020 metais buvo fiksuoti 185 galimo smurto prieš vaikus atvejai, 2021 metais – 239, o 2022 metais – 300 atvejų. Lyginant 2021 ir 2022 metų statistinius duomenis, vaikų seksualinio išnaudojimo atvejų išaugo beveik 20 proc.

Siekiant pasirūpinti žmogaus teisėmis ir jų apsauga, ypatingą dėmesį būtina skirti vienai iš labiausiai pažeidžiamų socialinių grupių – vaikų teisių apsaugai. Vaikų pažeidžiamumą lemia jų amžiaus ypatumai bei negebėjimas savęs apginti, dėl ko nusikaltėliai savo aukomis dažnai renkasi silpnesnius už save – vaikus.

Dujų balionėlis yra viena paprasčiausių ir populiariausių savigynos priemonių, kuria gatvėje užpultas žmogus gali apsiginti nuo nusikaltėlio. Vien dujų balionėlio turėjimas suteikia viltį sumažinti skaudžias užpuolimo pasekmes, o jais besinaudojantys žmonės jaučiasi drąsiau dėl to, kad į nusikaltėlį nukreiptas balionėlis itin didelės žalos nepadarys, o tikslas – jį atbaidyti – bus pasiektas.

Deja, vadovaujantis šiuo metų galiojančio Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo nuostatomis, D kategorijos ginklus, jų šaudmenis (tame tarpe ir dujinius įrenginius) be leidimų gali įsigyti ir turėti tik fiziniai asmenys tik nuo 18 metų amžiaus.

Nežiūrint į tai, kai kurie tėvai, siekdami sudaryti savo vaikams galimybę apsisaugoti nuo užpuolikų *de facto* nuperka ir duoda jiems naudotis dujiniais balionėliais, nors už tokius veiksmus yra numatyta administracinė, o kai kuriais atvejais ir baudžiamoji atsakomybė.

Atsižvelgiant į visą tai, Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo Nr. IX-705 13 ir 31 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas) siūloma sudaryti teisėtą galimybę D kategorijos dujinius įrenginius be leidimų turėti (bet ne pirkti) ir laikyti jaunesniems kaip 18 metų, bet ne jaunesniems kaip 14 metų nuolatiniams Lietuvos Respublikos gyventojams, vaikams, įvaikiams, ar globotiniams (rūpinamiesiems), jeigu šiuos įrenginius jiems perdavė tėvai, įtėviai ar globėjai (rūpintojai).

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymo projekto iniciatorius – Lietuvos Respublikos Seimo narys Vytautas Bakas.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai?

Pagal šiuo metu galiojančią Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo nuostatas D kategorijos ginklus, jų šaudmenis be leidimų gali įsigyti ir turėti juridiniai asmenys, kitos organizacijos ar jų padaliniai bei fiziniai asmenys nuo 18 metų, jais prekiaujančiam prekiautojui pateikę asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus. Be to, D kategorijos ginklo savininkui ir naudotojui draudžiamą ginklą ar šaudmenis perduoti naudoti be priežiūros asmenims, neturintiems 18 metų, o naudojant sportui, – asmenims, neturintiems 16 metų.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama?

Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad D kategorijos dujinius įrenginius be leidimų turėti (bet ne pirkti) ir laikyti gali jaunesni kaip 18 metų, bet ne jaunesni kaip 14 metų nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai, vaikai, įvaikiai, ar globotiniai (rūpinantieji), jeigu šiuos įrenginius jiems perdavė tėvai, įtėviai ar globėjai (rūpintojai).

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta?

Priėmus Įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai?

Įstatymas teigiamą poveikį kriminogeninei situacijai. Suteikus galimybę D kategorijos dujinius įrenginius be leidimų turėti (bet ne pirkti) ir laikyti jaunesniems kaip 18 metų, bet ne jaunesniems kaip 14 metų nuolatiniais Lietuvos Respublikos gyventojams, vaikams, įvaikiams, ar globotiniams (rūpinantiesiems), jeigu šiuos įrenginius jiems perdavė tėvai, įtėviai ar globėjai (rūpintojai) bus sudaryta galimybė tokiems asmenims apsiginti nuo nusikaltėlio užpuolimo.

Įstatymas įtakos korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai?

Įstatymų projektas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams?

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą: kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios?

Priėmus Įstatymo projektą, galiojančių teisės aktų keisti ar panaikinti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka?

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus?

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir yra suderintas su Europos Sąjungos teisės aktais.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti?

Nenumatoma.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)?

Įstatymui įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Nebuvo gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas ir sritis.

„Ginklų įsigijimas ir turėjimas“, „Dujiniai įrenginiai“ .

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Seimo nariai